

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан механіко-технологічного факультету

В.В. Братішко

“___” _____ 2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри охорони праці та біотехнічних
систем у тваринництві

Протокол №__ від «__» __ 2023 р.

Завідувач кафедри

В.С. Хмельовський

“ПОГОДЖЕНО”

Гарант програми

ОНП «Агроінженерія»

І.М. Сівак

“___” _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ОХОРОНА ПРАЦІ”

ОС ”БАКАЛАВР”

Напрямок підготовки - 208 Агроінженерія

Факультет - механіко-технологічний

Розробник: - доцент, к.т.н., Мотрич М.М.

КИЇВ - 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Охорона праці

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	<i>Бакалавр</i>	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	<i>208 Агроінженерія</i>	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Обов'язкова</i>	
Загальна кількість годин	<i>120</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>	
Кількість змістовних модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Іспит</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>3</i>	<i>4</i>
Семестр	<i>5</i>	<i>7</i>
Лекційні заняття	<i>45 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	<i>45 год.</i>	
Самостійна робота	<i>30 год.</i>	<i>74 год.</i>
Індивідуальні заняття		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год.</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання:

вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- законодавчі та нормативні документи з охорони праці;
- концепції організації охорони праці у державі та на виробництві;
- обов'язки та відповідальність роботодавців підприємства (організації) та її підрозділів і забезпечення здорових і безпечних умов праці;
- основні міжнародні документи з охорони праці;
- методи і засоби забезпечення нормативних знань параметрів небезпечних та шкідливих факторів;

вміти:

- ідентифікувати небезпечні та шкідливі виробничі фактори що супроводжують працю на виробництві;
- організовувати вирішення питань охорони праці на виробництві (організації);
- використовувати нормативні документи та забезпечувати безпечні й нешкідливі умови праці на виробництві;

○ організувати та брати участь у розслідуванні нещасних випадків професійних захворювань та аварій на виробництві.

За результатами вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати наступні компетентності:

інтегральна:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва, що передбачає застосування певних знань та вмінь, технологічних методів та прийомів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

СК 10. Здатність організувати використання сільськогосподарської техніки відповідно до вимог екології, принципів оптимального природокористування й охорони довкілля.

СК 13. Здатність організувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці; аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.

Програма навчальної дисципліни (Охорона праці)

Змістовний модуль 1. Правове і нормативне регулювання охорони праці.

Тема 1. Законодавство України про охорону праці. Організація навчання з охорони праці.

Законодавство України про охорону праці. Основні положення Закону України "Про охорону праці". Державний нагляд за охороною праці. Розмежування функцій органів державного нагляду за безпекою праці. Концепція державного нагляду. Навчання з питань охорони праці - один з основних принципів державної політики в цій галузі. Організація навчання з питань охорони праці на виробництві у відповідності з вимогами Типового положення (НПАОП 0.00-4.12-05). НПАОП 0.00-4.12-05 і його основні вимоги щодо реалізації системи безперервної освіти в галузі охорони праці.

Тема 2. Основні положення законодавства про працю, що регламентують трудові відносини. Організація служби охорони праці. Відповідальність за порушення законодавства.

Навчання з питань охорони праці - один з основних принципів державної політики в цій галузі; система безперервного навчання з питань охорони праці населення України. Управління охороною праці на підприємстві та обов'язки роботодавця. Уповноважені трудових колективів.

Тема 3. Виробничий травматизм та методи аналізу виробничого травматизму і професійних захворювань. Основи державного страхування від нещасних випадків та професійних захворювань.

Соціальний захист потерпілих на виробництві; методи аналізу

виробничого травматизму; кольори безпеки та знаки безпеки праці. Розрахунки показники частоти, важкості травматизму та трудових втрат. Причини виробничого травматизму. Методика розрахунку економічних наслідків виробничого травматизму. Причини виробничого травматизму.

Тема 4. Організація розслідування нещасних випадків на виробництві.

Вимоги Закону України "Про охорону праці" щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій. Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2001 р. №1094). Зміни в чинному "Положенні про порядок розслідування" щодо попередніх редакцій. Повідомлення про нещасні випадки. Організація розслідування нещасних випадків, склад комісій та їх повноваження.

Змістовний модуль 2. Основи виробничої санітарії та гігієни праці.

Тема 5. Небезпеки. Керування ризиками. Шкідливі фізичні фактори виробничого середовища.

Мікроклімат робочої зони: поняття, вплив на теплообмін організму людини з навколишнім середовищем, основні види теплообміну, їх залежність від параметрів мікроклімату. Гіпотермія і гіпертермія. Порушення водно-сольового балансу організму, судомна хвороба і тепловий удар. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення повітряного середовища на виробництві, гранично допустимі концентрації (ГДК) та орієнтовно безпечні рівні впливу (ОБРВ) шкідливих речовин в повітрі робочої зони. Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК.

Тема 6. Основи пожежної безпеки.

Основні нормативні документи, що регламентують вимоги щодо пожежної безпеки: закон України «Про пожежну безпеку», Правила пожежної безпеки в Україні, стандарти, будівельні норми та правила, відомчі нормативи. Визначення понять «пожежа» та «пожежна безпека». Небезпечні та шкідливі

фактори, пов'язані з пожежами.

Тема 7. Основи електробезпеки.

Поняття «електробезпека», «електротравма» та «електротравматизм». Електротравматизм в Україні. Особливості електротравматизму. Дія електричного струму на людину. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Тема 8. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку.

Порядок надання домедичної допомоги дорослим при раптовій зупинці кровообігу. Порядок надання домедичної допомоги дітям при раптовій зупинці кровообігу. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при масивній зовнішній кровотечі. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при термічних опіках. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при загальному переохолодженні та/або відмороженні. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при судомах. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з травмою.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- **повного терміну денної (заочної) форми навчання;**

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовний модуль 1. Правове і нормативне регулювання охорони праці.													
Тема 1. Законодавство України про охорону праці. Організація навчання з охорони праці.			5		5		3						10
Тема 2. Основні положення законодавства про працю, що регламентують трудові відносини. Організація служби охорони праці.			6		6		4						10

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Відповідальність за порушення законодавства.														
Тема 3. Виробничий травматизм та методи аналізу виробничого травматизму і професійних захворювань. Основи державного страхування від нещасних випадків та професійних захворювань.			5		5		3							7
Тема 4. Організація розслідування нещасних випадків на виробництві			6		6		4							10
Разом за змістовним модулем 1			22		22		14							
Змістовий модуль 2. Основи виробничої санітарії та гігієни праці														
Тема 1. Небезпеки. Керування ризиками. Ризик – як оцінка небезпеки. Хімічні, біологічні та психофізіологічні виробничі чинники. Нормування та визначення вмісту шкідливих речовин в робочій зоні. Захист від шкідливої дії речовин.			6		6		4							10
Тема 2. Основи пожежної безпеки			6		5		4							7
Тема 3. Основи електробезпеки Вибір засобів індивідуального захисту			5		6		4							10

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Тема 4. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку			6		6		4						10
Разом за змістовним модулем 2			23		23		16						37
Усього годин			45		45		30						74
Курсовий проект													
Усього годин			45		45		30						74

4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	немає	
2		

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	немає	
2		

6. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація навчання з питань охорони праці	4
2	Організація розслідування нещасних випадків на виробництві	4
3	Вимірювання параметрів мікроклімату.	3
4	Вимірювання рівнів освітленості робочих місць	3
5	Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК	3
6	Первинні засоби пожежогасіння на підприємствах АПК	4
7	Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку на виробництві	4
8	Дослідження запиленості повітря у виробничих приміщеннях	3
9	Засоби виявлення пожежі та автоматичного її гасіння на підприємствах	4
10	Розслідування випадків професійних захворювань та отруєнь на підприємствах	4

11	Визначення концентрації шкідливих парів та газів в повітрі робочої зони	3
12	Визначення опору заземлюваних пристроїв	3
13	Вимірювання параметрів вібрації	3
	Всього	45

7. Контрольні питання, комплекси тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Права на охорону праці під час укладання трудового договору.
2. Права працівників на охорону праці під час роботи.
3. Права працівників на пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
4. Забезпечення працівників спецодягом.
5. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або уразі їх смерті.
6. Вимоги закону України "Про охорону праці" щодо охорони праці жінок.
7. Вимоги закону України "Про охорону праці" щодо охорони праці неповнолітніх.
8. Вимоги закону України "Про охорону праці" щодо охорони праці інвалідів.
9. Норми перенесення та переміщення вантажів для жінок.
10. Норми перенесення та переміщення вантажів для молоді.
11. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця.
12. Обов'язки працівника щодо додержання вимог НПАОП.
13. Служба охорони праці на підприємстві.
14. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.
15. Навчання з питань охорони праці. Види інструктажів та порядок їх проведення.
16. Фінансування охорони праці.
17. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді.
18. Розслідування та облік нещасних випадків.
19. Спеціальне розслідування та облік нещасних випадків, аварій.
20. Розслідування причин хронічних професійних захворювань.
21. Інформація та звітність про стан охорони праці.
22. Органи державного нагляду за охороною праці.
23. Органи державного управління охорони праці.
24. Контроль за станом охорони праці на підприємстві.
25. Громадський контроль за додержанням законодавства з охорони праці.
26. Відповідальність за порушення законодавства з охорони праці.
27. Методи аналізу виробничого травматизму.
28. Гігієнічна класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища.
29. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

30. Причини виробничого травматизму та методи їх аналізу.
31. Загальні поняття про виробничу санітарію і гігієну праці.
32. Мікроклімат виробничих приміщень та її нормалізація. Прилади для контролю параметрів мікроклімату.
33. Шкідливі речовини в повітрі робочої зони, їх нормування та визначення. Класи небезпек шкідливих речовин за їх ГДК. Принцип роботи УГ-2.
34. Види виробничого пилу, його вплив на організм людини.
35. Призначення та класифікація систем вентиляції.
36. Види виробничого освітлення та нормування. Прилад для вимірювання освітленості, принцип його роботи.
37. Шум та його вплив на організм людини. Гігієнічне нормування шуму.
38. Види вібрації, її дія на організм людини.
39. Заходи та засоби від дії шуму та вібрації.
40. Ультразвук та інфразвук звук. Джерела його виникнення. Методи боротьби.
41. Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини.
42. Види та обставини електротравм.
43. Основні причини пожеж, їх характеристика.
44. Види горіння та їх визначення.
45. Категорії приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою.
46. Характеристика горючих матеріалів та речовин.
47. Первинні засоби пожежогасіння. Види вогнегасильних речовин.
48. Види вогнегасників та принцип їх роботи.
49. Автоматичні засоби виявлення та гасіння пожеж.
50. Засоби захисту органів дихання. Фільтрувальні респіратори та протигази.
51. Ізолювальні засоби захисту органів дихання.
52. Спецодяг та спец взуття.
53. Засоби захисту обличчя, голови та органів слуху, зору.
54. Основні прийоми надання першої допомоги при нещасних випадках, пов'язаних із пораненнями, забоєм, розтягненням зв'язок, під час вивиху кінцівок.
55. Види кровотечі при пораненнях та способи зупинки.
56. Перша допомога при опіках термічних, опіках кислотами та лугами.
57. Особливості надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.
58. Перша допомога при пререломах.
59. Перша допомога при обмороженні.
60. Перша допомога при тепловому та сонячному ударі.

Зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР Бакалавр напрямок підготовки\ спеціальність 208 - Агроінженерія	Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві 2022-2023 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни ОП	Затверджую Зав. кафедри (підпис) ХМЕЛЬОВСЬКИЙ В.С. 2022 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Основні функції системи управління охороною праці на підприємстві			
2. Які передбачені пільги і компенсації за шкідливі умови праці?			
Тестові завдання різних типів			
1. Хто із зазначених посадових осіб відповідає за стан охорони праці на підприємстві?		6. Який з журналів з охорони праці не ведуть у службі охорони праці підприємства?	
1	Головний інженер підприємства	1	Реєстрації типових інструкцій з охорони праці
2	Головний механік підприємства	2	Реєстрації професійних захворювань
3	Керівник підприємства	3	Реєстрації потерпілих від нещасних випадків
4	Інженер з охорони праці підприємства	4	Реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці
2. Що не належить до суб'єктів управління охороною праці на підприємстві?		7. Яке з питань входить до програми первинного інструктажу з охорони праці?	
1	Роботодавець (власник підприємства)	1	Порядок та норми видавання спецодягу та ЗІЗ
2	Служба охорони праці підприємства	2	Правила внутрішнього розпорядку підприємства
3	Інженер з охорони праці підприємства	3	Безпечна організація виконання робіт та утримання робочого місця
4	Комісія з питань охорони праці підприємства	4	Загальні питання пожежної безпеки
5	Виробнича діяльність підприємства		
3. Яка із зазначених установ відшкодовує працівникові втрату здоров'я на виробництві?		8. Хто з посадових осіб підприємства має проводити первинний інструктаж з охорони праці?	
1	ФССНВВПЗ України	1	Спеціаліст служби охорони праці підприємства
2	Державна служба з питань праці	2	Інженер з охорони праці підприємства
3	Підприємство, на якому працював (залишається працювати) потерпілий	3	Голова комісії з питань охорони праці підприємства
4	Міністерство охорони здоров'я України	4	Керівник виробничої ділянки підприємства
5	Пенсійний фонд України	5	Представник профкому підприємства
4. Карантинні терміни початку робіт на площах, оброблених пестицидами, залежать від:		9. Через який період необхідно повторно проводити атестацію робочого місця за умовами праці?	
1	Стану здоров'я працівників, які мають виконувати ручні роботи на полі	1	3 роки
2	Окремі для чоловіків, жінок та підлітків	2	5 років
3	Виду та стану оброблених посівів	3	10 років
4	Застосованої техніки для внесення пестицидів	4	Не регламентовано
5	Виду застосованого препарату (пестициду)		
5. Який вид вентиляційної системи має бути у кабіні трактора?		10. Розставити класи умов праці згідно з їх назвами	
1	Припливна природна	А. I-й клас	1. Допустимі
2	Припливна механічна	Б. II-й клас	2. Небезпечні
3	Витяжна природна	В. III-й клас	3. Оптимальні
4	Витяжна механічна	Г. IV-й клас	4. Шкідливі

8. Методи навчання:

Лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів (робота на навчально-інформаційному порталі: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=913> проводять такими методами:

- *Пояснювально-ілюстративний метод.*
- *Дискусійні методи.*
- *Дослідницький метод.*
- *Метод ділової гри.*

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

робота в малих групах дає змогу структурувати лабораторні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

9. Форми контролю:

Видами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

***Поточний** контроль здійснюється під час проведення лабораторних, занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи*

***Проміжна атестація** – засвоєння програмного матеріалу змістового модуля у вигляді письмової контрольної роботи.*

***Підсумкова атестація** – іспит.*

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення:

1. Охорона праці. Хмельовський В.С., Марчишина Є.І., Білько Т.О., Мотрич М.М., Скібчик В.І. К. Центр учбової літератури. 2021, 603 с.

2. Основи охорони праці. В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін. _ Ч.: Факт, 2020.- 480с.

3. Войнолович О.В. Працезохоронні засади у схемах, таблицях і графіках: навч. Посібник. Видання 2-ге, доопрацьоване. – К.: Основа, 2020. _ 144с.

4. Войнолович О.В. Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи „Вимірювання параметрів вібрації. Видавничий Центр НУБіП України, 2020. - 18 с

5. Войналович О.В. Методичні вказівки щодо виконання практичної роботи „Методи планування витрат на охорону праці”. Видавничий центр НУБІП України, 2019. -18 с.

6. Войналович О.В. Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи „Визначення параметрів виробничого шуму” Видавничий центр НУБІП України, 2019. -16 с.

7. Білько Т.О. Методичні вказівки щодо проведення ділової гри «Домедична допомога на підприємстві». Видавничий центр НУБІП України, 2020. -18 с.

8. Войналович О.В., Воронцова Н.Є. Методичні вказівки щодо виконання практичної роботи «Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК». Видавничий центр НУБІП. –2016. – 20 с.

12. Рекомендована література основна:

1 Войналович О.В., Марчишина Є.І. Occupational safety and health in agriculture. Навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2019. 424 с.

2. Білько Т.О., Марчишина Є.І. «Occupational and life safety (Безпека праці і життєдіяльності)». К. Центр учбової літератури. 2021. 428 с.

3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

Допоміжна:

1. Закон України «Про об’єкти підвищеної небезпеки».
2. Закон України «Про пожежну безпеку».
3. Кримінальний кодекс України.
4. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

5. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці на підприємстві». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

6. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Затверджене Наказом Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

7. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

8. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Затверджене Наказом Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

9. НАПБ Б.02.005-2003 «Типове положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України». Затверджене Наказом МНС України від 29.09.2003 р. № 368.

10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

11. НПАОП 0.00-4.01-08 «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту». Затверджене Наказом Держгірпромнагляду від 24.03.2008 р. № 53.

12. НПАОП 0.00-3.01-98 «Типові норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду від 10.06.1998 р. № 117 із змінами від 12.10.2009 р. № 169.

13. НПАОП 01.1-1.01-00 «Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві» Затверджені наказом Мінпраці України від 11.08.2000 р. № 202 .

14. НПАОП 01.41-1.08-82 «Правила безпечного застосування рідкого аміаку в сільському господарстві». Затверджені Наказом Мінсільгоспу СРСР від 28.09.1982 р.

15. НПАОП 0.00-1.04-07 «Правила вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду України від 28.12.2007 р. № 331.

16. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду України від 6.03.2010 р. № 65

17. НАПБ А.01.001-2004 «Правила пожежної безпеки в Україні». Затверджені Наказом МНС України від 19.10.2004 р. № 126.

18. НАПБ В.01.057-2006/200 «Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України». Затверджені Наказом МНС України від 04.12.2006 р. № 730/770.

19. НПАОП 0.00.-6.02.-07 «Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Затверджений Наказом МОЗ України від 21.05.2007 р. № 246.

20. НПАОП 0.00-6.02-04 «Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». Затверджений Постановою КМ України від 25.08.2004 р. № 1112.

21. НПАОП 0.00-8.03-93 «Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Затверджений Наказом Держнагляддохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

22. НПАОП 0.00-4.05-03 «Порядок видачі дозволів Державним комітетом з нагляду за охороною праці та його територіальними органами». Затверджений Постановою КМ України від 15.10.2003 р. № 1631.

23. НПАОП 0.00-6.23-92 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442.

24. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Затверджений Наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15.

25. «Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі». Затверджений Наказом МОЗ України та Держнаглядохоронпраці від 23.09.1994 р. № 263/121.

13. Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14>
3. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08>
4. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05>
5. Міжнародна організація праці (МОП). [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>
6. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1494-18>
7. Всеукраїнський портал з питань охорони праці [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. — <http://dnop.com.ua/>
8. Правила пожежної безпеки в Україні [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15>